

TÜRKİYE YAZARLAR BİRLİĞİNİN TÜRK DÜNYASI VİZYONU VE BAŞLICA SİVİL TOPLUM FAALİYETLERİ¹

Salih YILMAZ*

GİRİŞ

Türkiye Yazarlar Birliği, Türkiye’de en fazla üyeye sahip etkili bir yazar kuruluşudur. TYB, siyaset üstü tavrı, demokratik yapısı ve modern teşkilatlanması ile üyelerinin dışında ülkemizdeki tüm yazar, fikir adamı ve sanatçıların kendilerini ifade edebildikleri bir mesleki kurumdur. 7 Ağustos 1978’de farklı kesimlerden 14 yazar tarafından “Yazarlar Birliği” adıyla kurulmuştur. 1985’te Bakanlar Kurulu kararıyla “Türkiye” adını kullanma hakkını elde etmiş, 1991’de “Kamu Yararına Çalışan Kuruluş” statüsünü kazanmıştır. TYB günümüzde 12 şubesi (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Konya, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Gaziantep, Sakarya) 8 temsilciliği ve yaklaşık 2300 yazar üyesi olan bir fikir ve kültür kuruluşudur.

TYB’NİN TÜRK DÜNYASI VİZYONU

TYB, 1978 yılında kurulduğundan itibaren Türk Dünyasına yakın ilgi göstermeye çalışmıştır. Sovyetler Birliğinin varlığını devam ettirdiği dönemlerde Türk Dünyasından yazarları ağırlamıştır. Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlığını kazanmasından sonra başta Türkçe Şiir Şölenleri olmak üzere diğer faaliyetlerle Türk Dünyasından yazar ve şairleri buluşturmaya, kaynaştırmaya ve birlikte eserler vermeye teşvik etmiştir. “*Vefatının10. Yılında Necip Fazıl Kısakürek*” konulu toplantı ile merhum Necip Fazıl’ın yurt dışında anılması ve tanıtılması için gayret göstermiştir. Bu maksatla 1993 Martında Türkistan’da yapılan Türk Ülkeleri Yazarlar Birliği Toplantısında konu gündeme getirilmiş ve büyük şair ve yazarların bütün Türk Dünyasında anılması karar altına alınmıştır. 1993 Eylülünde Kazakistan’ın o dönemki başkenti Almatı’da yapılan 2. Uluslararası Şiir Şöleni’nde bir gün Necip Fazıl’a ayrılmıştır. Büyük ödüllerden birisi de Necip Fazıl adına verilmiştir. TYB’nin girişimleri sonucunda Kazakistan ve Özbekistan’da Necip Fazıl konulu toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılar sayesinde de Necip Fazıl’ın çok sayıdaki şiiri Kazakça ve Özbekçe başta olmak üzere diğer Türk lehçelerinde neşredilmiştir. 24-26 Ekim 1994 tarihleri arasında TYB tarafından *500. Yılında Fuzuli Uluslararası Sempozyumu* düzenlenmiştir. Bu sempozyuma Türkmenistan, Özbekistan, Azerbaycan, Karakalpakistan, Avusturya, Türkiye, Irak ülkelerden şairler katılmıştır. Yine TYB tarafından “*15 Yıl Sonra Şehriyâr’a Selam Anma Günü*” toplantısı 30 Eylül 2003’te Ankara’da; Mayıs 1993’te TYB’nin 15. yılı etkinlikleri kapsamında Kazak yazar-şair *Magcan Cumabayuli (1893-1993)*’nı anma toplantıları; 17 Aralık 2005 tarihinde “*Otuz Yıl Sonra Nurettin Topçu (1909-1975) Bilgi Şöleni*” düzenlenmiştir. TYB’nin Türk Dünyasına yönelik belli başlı faaliyetleri şöyledir:

Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni

TYB’nin uluslararası faaliyetleri içinde “Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni” önemli yer tutmaktadır. Şimdiye kadar farklı ülke ve bölgelerde 10 defa şiir şöleni düzenlenmiştir. İlki 1992 yılında Bursa ve Konya’da, 2. Şiir Şöleni 1993’te Kazakistan’ın başkenti Almatı’da, 3.Şiir Şöleni 1994’te Türkmenistan’ın başkenti Aşkabat’ta, 4. Şiir Şöleni 1996’da Girne’de, 5. Şiir Şöleni 2003’te Strazburg’ta, 6. Şiir Şöleni 2005’te Kırım Akmescit (Simferepol)’te, 7. Şiir Şöleni 2008’de Üsküp’te, 8. Şiir Şöleni 2009’da Bakü’de, 9. Şiir Şöleni 2011’de Kosova Prizren’de ve 10. Şiir Şöleni 2013’te Kırgızistan’ın başkenti Bişkek’te gerçekleştirilmiştir. Türkçenin Uluslararası Şiir Şöleni’ne katılan şairlerin eserleri, Türk Dünyası Şiir Güldestesi adı altında neşredilmiştir.

Yabancı Kültür ve Edebiyatların Türkiye’de Öğretimi ve Türk Kültürü Sempozyumu

¹ Bu makale, 11-13 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir’de düzenlenen ‘Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi’ nde bildiri olarak sunulmuştur.

* Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü, Ankara-Türkiye. (e-posta:salihyilmaz76@yahoo.com)

7 Mayıs 1994 tarihinde Ankara'da TYB tarafından gerçekleştirilen sempozyumda Türkçenin, Türk kültürünün ve edebiyatının yabancı kültürler ile olan münasebetleri incelenmiştir. Sempozyum bildirileri kitap halinde basılmıştır.

Türkoloji Söyleşileri

TYB tarafından Doç. Dr. Salih YILMAZ koordinatörlüğünde yürütülen Türkoloji Söyleşileri 2013 yılında başlamıştır. Her ay Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından misafir bir araştırmacının sunum yaptığı programda, tarih, kültür, sanat, müzik, ekonomi, mitoloji, edebiyat, dil, vd. alanlar konu edilmiştir. Şu ana kadar 12 program yapılan etkinlik bildirilerinin kitaplaştırılma çalışmaları devam etmektedir.

Tarihi Roman ve Romanda Tarih Sempozyumu

TYB, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve TBMM Milli Saraylar Başkanlığınca müştereken 7-9 Kasım 2013 tarihleri arasında Dolmabahçe Sarayı, Sanat Galerisinde düzenlenen sempozyumda Türk Dünyasından başta olmak üzere 32 bildiri sunulmuştur. Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.

TYB Büyükelçileri Ağırıyor

TYB Ülkeler ve Elçiler Programı doğrultusunda Kazakistan, Kosova, Özbekistan, Tacikistan Büyükelçisi misafir edilmiştir.

Türk Dünyası Şehircilik Kurultayı (15-18 Ekim 2012)

Trabzon'da düzenlenen "Türk Dünyası Mimarlar, Mühendisler ve Şehir Plancıları Kurultayında TYB üyelerinden Ahmet Fidan "İpek Yolu'ndaki Şehirlerin Etkileşimleri", Mehmet Doğan "Türk Dünyasında Ortak Edebi Şahsiyetler" konularına değinmişlerdir.

TYB'NİN DÜZENLEDİĞİ KONGRE, SEMPOZYUM VE DİĞER YAYINLAR

TYB faaliyetlerini programlarken başta Türk Dünyası olmak üzere Türklerin yaşadığı ve tarihi süreçte münasebette bulunduğu coğrafyaların bütününe dikkate almaktadır. TYB'nin Türklerin tüm tarihi ve kültürel coğrafyası içerisinde yapmış olduğu belli başlı faaliyetler ise şöyledir:

On Yıl Sonra Necip Fazıl Kısakürek (İstanbul, 22-28 Mayıs 1993) (Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.)

Uluslararası Mevlana Günleri, (23-27 Mart 2007, Halep/Suriye) ve **Gelibolu'da Mevlana Günleri**, (Gelibolu, 2-5 Mayıs 2007) (Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.)

50 Yıl Sonra Yahya Kemal Beyatlı Bilgi Şöleni (Üsküp, 30 Ekim-02 Kasım 2008) (Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.)

Milletlerarası Şehir Tarihi Yazarları Kongresi

TYB'nin ilkinin 5-7 Kasım 2010 tarihinde Ankara'da, ikincisi Türkiye'nin tarihî şehirleri içinde kendine mahsus bir yeri olan Mevlana şehri Konya'da 2-4 Ekim 2011'de yapılmıştır. Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.

Ahlak Şurası

TYB Nurettin Topçu'nun doğumunun 100. yılı münasebetiyle düzenlediği 1. Türkiye Ahlak Şurası 16 Ocak 2010 tarihinde İstanbul'da; 2. Ahlak Şurası ise 22-24 Kasım'da Konya'da yapılmıştır.

Türkiye Yazarlar Birliği Kültür Kervanı

TYB'nin 30. kuruluş yılı dolayısıyla 21 Mayıs- 6 Haziran 1998 tarihleri arasında Edirne'den Ardahan'a Kültür Kervanı; TYB'nin kuruluşunun 35. Yılı münasebetiyle de 6-16 Mayıs tarihleri arasında Ankara'dan Siirt'e Kültür Kervanı düzenlenmiştir. Kültür Kervanı sunumları TYB tarafından kitaplaştırılmıştır.

TYB'nin 35 yıllık Geleneği: İstiklal Marşını Yazıldığı Yerde Okumak

TYB kurulduğu yıldan başlamak üzere İstiklal Marşı ve Mehmet Akif'i Anma Günü Kutlama Kurulu tarafından tespit edilen program gereğince her yıl TYB, Taceddin Dergâhında anma ve kutlama programı düzenlemektedir.

Hatırat Kitapları

TYB, ülkemizde yetişen ve TYB ile ülkemizin irfanına hizmeti geçmiş değerleri anmayı ve onlara vefa göstermeyi bir kadirşinaslık görevi addederek anı kitabı çıkarmıştır. Bu kitaplar: *Mehmet Akif İnan Kitabı*, *Erdem Bayazıt Kitabı*, *Rıfki Kaymaz Kitabı*, *Üç Karanfil: Hasan Ali Kasır-Hüseyn Alacatlı-Nazir Akalın*.

Ahmet Hamdi Tanpınar Günleri (28-29 Ocak 2012), Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.

Anayasanın Dili Sempozyumu (24 Nisan 2012), Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.

Balkan Savaşlarının 100. Yılında Büyük Göç ve Muhaceret Edebiyatı Sempozyumu (Saraybosna, 14-15 Aralık 2012), Sempozyum bildirileri kitaplaştırılmıştır.

İstanbul'da Edebiyat Mevsimi

İstanbul 2010 Kültür Başkenti Ajansı desteği ile başlayan ve günümüzde de İstanbul Büyükşehir Belediyesi desteği ile devam eden programda İstanbul'un kültür zenginliği başta olmak üzere sergiler, paneller, açık oturumlar, okur-yazar buluşmaları, şiir akşamları, konserler, sinema ve tiyatro gösterileri düzenlenmektedir. Kızlarağası Mehmed Efendi Medresesinde düzenlenen programlarda ayrıca Türk Tasavvuf Kültürüne Hizmet Ödülü verilmeye başlanmıştır.

TYB'NİN DİĞER FAALİYETLERİ

TYB, 1978 yılında kurulduğu tarihten itibaren gelişen süreçte tarihi, edebi ve kültürel dünyamızı zenginleştirme gayesiyle süreklilik gösteren faaliyetlerde bulunmuştur. Süreklilik özelliği gösteren bu faaliyetler ve uygulamalar ise şöyledir:

Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı

Türkiye'nin en muhtevalı kültür ve sanat yıllıklarından birisi olan ve ilki 1984'te yayımlanan Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı, bugün 27 cilde ulaşmıştır. Bu haliyle Türkiye Kültür ve Sanat Yıllığı, Türkiye'nin yayını devam eden tek yıllığı olma özelliğine sahiptir.

Yılın Yazar ve Sanatçıları Değerlendirmesi

TYB tarafından 1980'den beri her yıl edebiyatın bütün dalları başta olmak üzere verilen ödüllerle düşünce ve kültür hayatımızın takdir edilmesi gereken değerlerinin kamuoyu tarafından bilinmesine öncülük edilmektedir. TYB ödülleri bugüne kadar 700'e yakın esere verilmiştir.

Yazarlığa Hazırlama Seminerleri (Yazar Okulu)

TYB'nin, Türkiye'yi ve dünyayı doğru okuyup doğru yazmak için başlattığı Yazar Okulu, 2000 yılından itibaren her yıl ikişer dönem halinde uygulanmaktadır.

Temel Metin Okumaları

TYB, dilimizin ve kültürümüzün temel metinlerinin okunması için 1998'de sürekli faaliyetler başlatmıştır. Safahat Okumaları, Çile Okumaları, Beş Şehir Okumaları, Mesnevi Okumaları, Divan-ı Hikmet Okumaları, Nurettin Topçu Okumaları, Felsefe Okumaları, Yakın Tarih Okumaları, Edebiyat Sohbetleri yapılmaktadır.

Türkiye Kültür ve Sanat Bülteni

TYB hem kendi faaliyetlerini hem de ülkemizin kültür hareketlerini yansıtmak üzere 1 Şubat 1991'den itibaren yılda üç defa kültür ve sanat bülteni yayınlamaktadır.

Yazar Kartı

TYB üyelerine, hem uluslar arası bir kimlik vermek hem de bazı kolaylıklardan yararlanmalarını sağlamak amacıyla 1999 yılından itibaren “Yazar Kartı” verilmektedir.

TYB Vakfı

TYB'nin kardeş kuruluşu TYB Vakfı, 15 Şubat 1991'de kurulmuştur. Vakıf, birliğin faaliyetlerini desteklemekte, daha çok eğitim ve yayına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Vakıf bünyesinde İstiklâl Marşımızın şairi Mehmet Âkif'le ilgili faaliyetleri düzenli hale getirmek için Mehmet Âkif Araştırmaları Merkezi kurulmuştur. Merkez, Mehmet Âkif Bilgi Şöleni adı altında 2006-2013 yılları arasında altı adet bilgi şöleni düzenlenmiştir. Bu bilgi şöleninde sunulan bildiriler kitaplaştırılmıştır. TYB, İstiklâl Marşının kabulünün 90. Yılında Ankara'da Mehmet Akif Eserleri Kütüphanesini kurmuştur. 2012 yılında Mehmet Akif Ersoy Araştırmalar Merkezi, İstiklâl Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un abidevi eseri Safahat'ı www.mehmetakifarastirmalari.com sitesinde tam metin olarak hizmete sunmuştur. TYB'nin teklifi ile TBMM'nin 4/5/2007 kabul tarihi 5649 kanun numarasıyla 12 Mart İstiklâl Marşı günü olmuştur. Ayrıca İstiklâl Marşı şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un vefatının 70. yılı dolayısıyla PTT iki adet pul çıkarmıştır.

Yazar Yayınları

TYB Vakfı çatısı altında Yazar Yayınları adıyla bir yayınevi kurulmuştur.

TYB Akademi Dergisi

TYB'nin 35 yıldan fazla zamandır sürdürdüğü faaliyet çeşitliliği içinde 2011 yılından itibaren akademik ve hakemli, bir dergi olan TYB Akademi Dergisi yayın hayatına başlamıştır. TYB tarafından dört ayda bir yayınlanan derginin 10. sayısı yayımlanmıştır.

SONUÇ

TYB hem bir meslek kuruluşu hem de sivil toplum örgütü olarak kurulduğu tarihten itibaren başta Türk Dünyasına yönelik faaliyetler olmak üzere tarihi ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik faaliyetler ile eğitim, siyaset, sağlık, kişisel gelişim, gençliğin gelişimi, çevre, kültürel şuralar vd. alanlarda faaliyetler yapmış ve yapmaktadır. 1978 yılında bir fikir ve kültür kuruluşu olarak kurulan TYB, Türkiye'nin bugünkü kültürel ve edebî birikimine eserleriyle hayat vermiş birçok yazar ve şair bu kurumun çatısı altında birleşmiştir. Bu kuruluşta, yazarlığı sivil bir anlayış ve inisiyatifle meslek edinmiş kimselerden müteşekkil bir yapılanma mevcut olmakla birlikte farklılığı zenginlik olarak gören bir anlayış da egemendir.